

BUDA-PESTA

20 Iunie st. v.
2 Iuliu st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havasnr. 1.

Nr. 25

ANULU XII.

1876.

Pretinlu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Unei copile frumóse.

Ani ne despartiescu. Vér'a mea incepe sè apuna; dar totusi mi-mai stralucescu câte-va radie ale veseliei, mi-mai suna câte unu acordu melodiosu alu filomeleloru iubirii, mai simtu inca mirosulu reginei floriloru, anim'a mea e capabila de emotiuni.

Se 'ntielege, cà am perdutu deja ceriulu primei credintie, s'a stinsu din mine acelu farmecu dumnedieescu, care inauscesc dilele primului boldu alu animei.

O! timpu frumosu alu primului amoru, candu sinulu nostru se deschide pentru tóta lumea, candu in totu loculu credemu a gasi unu ce bunu, frumosu, nobilu; candu amu imbratisiá tóte! Pentru ce trebue sè se conturbe acestu visu cu atát'a necrutiare? Pentru ce sunt asiá putini fericiti, cari potu sè incheie visulu acest'a — visandu si se potu desparti de lumea acést'a, cá si de o nópte de balu in veci neintrerupta?

Visu candidu alu tineretieloru, cu ce bucuria mi-aducu a minte de tine! Viéti'a de atunce mi-a datu totu ce are pretiu in ochii multora. Inse marea placeriloru mi-a fostu pré sarata; esperinti'a imbogatita mi-a intunecatu lumea, care mai nainte mi-aparea in colórea rosei; ambitiunea nu me indémna, càci tinu totu mai putinu la judecat'a lumei; ér aurulu si-a perdutu pentru mine tóta valórea, càci am

vediytu, cà nu este decátu chei'a tuturoru placeriloru.

Cátu de admirabilu de bogatu e ceriulu tineretiei! Ea creéza si canta cantece de veselía prin lumea mare; slaba cum este, se simte capabila a ocupá lumea tóta; ea siede sub acoperisiu, langa cuibulu rënduniceii, si se simte fericita cá 'n Olimpu. Ea e necunoscuta, inse viitoriulu i suride printre nori aurii. Ea spera, crede si iubescce. Numai unu paradisu esiste pe pamentu, in care sórele nici odata nu apune, nici odata nu sunt vijelii, totu-de-una canta filomele unde tóte idealurile devinu reale, unde fantasi'a represinta cele mai admirabile creatiuni ale sale; acestu paradisu, care pentru fia-care din noi suride odata si pe care fia-care din noi lu-perde, acestu paradisu aurii — e tineretiea.

Scumpa copila, de cumva suspinulu meu pentru cele perdute spre vecia te atinge neplacutu, mangaia-te cu acea asigurare din partea mea, cà natur'a nisuieste a ni dá recompensa si pentru acésta perdere; cà ea are balsamu pentru fia-care rana. Noi ómenii suntemu cei mai iubiti copii ai ei. O! natur'a e o mama fórte buna iubitoria si gingasia!

Tu mi-apari cá o primavéra tinera, gingasia si frumósa. Pe perulu teu resiede lucórea de auru a sórelui, ceriulu se reoglindeza in

privirea ta, unu sunetu dulce isvoresce de pe buzele tale, rose inflorescu pe obradii tei, tall'a ta este a crinului. Ochii mei, impresionati de realitatea adeverata, se imbéta érași de farmeculu primei fericiri, candu te privescu pe tine. In internulu meu de nou infloresce trifoliulu dumnediescu : credinti'a, speranti'a si amorulu.

Asiá pune lingusindu natur'a man'a sa pe ranele vechi. Ea a desfiguratu grozavu lumin'a intineritória a deminetii vietii; inse in loculu acesteia ne recompenséza cu niste radie de sóre cu atátu mai lucitorie, mai clare, mai placute, cu câtu viéti'a se apropria de miédia-dí. Noi barbatii perdemu velulu illusiuniloru, inse imbratisiámu realitatea, pe care o vedemu transformata dupa idealulu nostru. Noi nu mai avemu unu Dumnedieu parintiescu susu in ceriu; inse in adanculu animei nóstre l'amu regasitu. Nu mai ratecimu prin paradisuri, unde numai zefirii blandi sbóra; ne aflámu in mijloculu pericoleloru, dar cu curagiu in peptu, cu dulcele simtiementu alu triumfulu.

Frumósá primavéra, este permisu a atinge flórea ta? Graciile tale sunt dulci imbetatórie, si unde e anim'a barbatésca, care ar puté sè remana rece la vederea loru? In suit'a ta barbatii cei mai superbi devinu sclavii tei.

Tu esti unu magnetu care atragi pe toti. Literatulu si-depune condeiulu, cá sè póta vedé graciile tale. Bogatulu si-uita averea tóta si cersiesce o privire de la tine. Aristocratulu celu mai îngâmfatu se inchina nobletiei stravechie a frumusetiei. Betranulu abii se póte despartí de tinereti'a ta. Generalulu capituléza inaintea frumsetiei tale pazite cu mii de forturi. Junimea te adóra, poetulu te canta, chiar si rivalele tale te afla frumósá.

Nu ai devenitu superba? Vanitatea n'a intunecatu frumós'a oglinda a sufletului teu? Nu, eu nu potu crede acést'a, déca privescu in acesti ochi senini. Acestu surisu inocentu si sinceru nu cunósce inca pericolele vietii.

Suridi cá unu sóre pentru toti asemene, pentru cei buni, cá si pentru cei rei. Fía-care obiectu ti-este inca nou. Fía-care omu ti-pare bunu, interesantu; suridi fía-caruia. Din privirea ta stralucesce bun'a mama-natura, care pe toti i iubesc de-o potriva.

Un'a dintre rivalele tale si-a permis observatiunea compromitetória, cá esti „frumósá, dar cocheta!“ Vórba cumplita!

E legea naturei, cá frumsetiea tuturora le place. Candidu angeru, nici nu scii câtu de frumósá esti! Fía-care trasura, fía-care misca-

re, fía-care tonu alu teu are frumsetia, care cuceresce, fara cá macaru sè te gândesci la acést'a. Esti formata dupa unu planu nevediu, spre a placé tuturora, — si insa-ti nu scii, cum le placi. Tocmai asiá nu scie nici capulu Vinerei de marmore, câtu de frumosu este.

Si cine cutéza a-ti reprobá, cá tu placi, cá tuturora le placi; pe candu nu faci decátu fara scirea ta esecuti planulu si tendinti'a naturei creatórie?!

Nu, tu nu esti cocheta, de si ai pentru fía-cine unu surisu, unu cuventu amicalu, si dóra chiar si câte o calda stringere de mana.

Câtu de putínu cunósce spiritulu femeiescu acel'a, care crede, cá unu surisu, unu complimentu, o stringere de mana insémna ceva! Acel'a nu cunósce bunetátile ceresci ale animei femeiesci, care cauta pretotu-indene numai pasiune si impressiune. Nebuni de ei, cari se amagescu la flacar'a unei priviri! Demonulu femeiescu ar ride de dinsii. Animele femeiesci nu se cucerescu asiá, cá indata la pórt'a de flacare numai decátu sè si capitulámu.

Nu-ti incliná privirea spre pamentu, candida copila! Vedi, cá eu tratezu nesimtitoriu joculu teu involuntaru cu animele nebune barbatiesci. Me bucuru de triumfulu teu *nesciutu*, care sémena cu alu flórei ce totu asiá fara vóinti'a sa atrage fluturii.

Anim'a ta n'a vorbitu inca. Ceriulu ei inca nu este intunecatu. Norii grei ai mahnirii inca nu s'au urcatu pe acel'a; ea nu cunósce inca vigelí'a innadusitória a unei dorintie ferbinti, nici fulgerele tresnitórie ale jalusiei si a durerii de amoru, nu furtunele de primavéra ale placeriloru amorului, nici blandulu curcubeu, care mangaia ceresce certele a doi iubitori. Intrég'a lume a pasiuniloru acusi nimicitórie acusi fericitórie, ti-este necunoscuta.

Nu me numerá intre acei natarei, cari credu cá sunt niste taciuni, in giurulu carora ori ce anima femeiesca — fara deosebire — se invapaiéza. Nu, intrarea la anim'a femeiesca este ascunsa; deci trebue sè fimu precauti, cá aceea sè nu se inchida pentru totu-de-una. Adese ori aceea se deschide nesperatu, si vai aceluia, care nu se folosesce de acestu minutu! Secretulu de frunte alu amorului este supunerea. Celu ce nu scie sè se supuna de totu, acel'a nici nu va posede nici odata o anima de totu.

E cu putintia, cá anim'a ta nici odata nu va vorbí. Este o ratecire a crede, cá fía-care anima femeiesca e aplecata spre esaltatiune. Acolo, unde luminat'a si amabil'a intieptiune

femeiésca predominesce, — acolo acést'a tine strinsu frânele simtieminteloru. Acolo potu sè esiste fericiri ceresci, amicia, sacrificare de sine; inse nici odata amoru si cu atâtu mai putinu pasiune, precum se zugravescu in romanuri si drame.

Si cele d'antâiu sunt naturele in adeveru fericitórie. Caldur'a temperata stralucesce fara stricare prin casa si familia. Passiunea tirpesce si prepadesce.

Candida copila, la gratiile tale nesciute si fecioresci se insotiesce o radia a spiritului, care me atrage mai multu decâtu frumsetiea ta.

Nu te teme de declaratiuni! Anim'a mea e arsa, totu foculu sufletului meu nu e in stare sè aprinda simtiementulu meu internu. Me inchinu frumsetiei tale, inse nu numai exclusivu acesteia; eu consideru frumsetiea cá botaniculu si mai multu mi-place tapetulu unei livedi, in care viorelele, rosele, si celelalte sute de copii ale Florei compunu cea mai frumósá poesía a naturei.

Nu, ceea ce me atrage la tine, este bunetatea candida a fiintei tale si grati'a spiritului teu. Sum prinsorieriulu spiritualu alu teu. Ochii tei de sóre me tresnescu, déca buditiileti sustinu vr'o picanteria. Aceste buditie me incanta candu sioptescu o gluma; acesti obradi sunt o mrege omoritória pentru mine, candu unu surisu spiritualu si-arunca umbrele peste ei.

Dar tu nu te falesci cu cultur'a ta. Vorbesci cu fia-cine dupa starea sa. Nu fia-care trebue sè scía, cà ai cetitu pe toti autorii clasici, si cà ins'a-ti ai inceputu a compune niste incercári literarie. Nu te falesci cu superioritatea spiritului teu; cu tóte cà ai vediutu mai multu din lumea civilisata, decâtu coconasii cari dau tonulu in societatea ta. Ai vediutu tóte, ai invetiutu multu.

Atunce te affi in sociétatea cea mai vrednica de tine, candu esti singura. Atunce ti-vinu ideile cele mai frumóse, si petreci cu clasicii, pe cari atâtu de multu i iubesci.

Passiunea dóra nici odata nu te va predominí, càci cheruvimii sufletului stau de paza la anim'a ta.

Inse trebue sè me temu óre, cà tu odata vei dá man'a ta fara anim'a ta? Sè am téma, cà lucórea esterióra — demonulu care predominesce pe fia-care femeia — ti-va orbí ochii la alegerea consotiului de viétia? Séu sè me cutremuru la idei'a, cà tu — cá buna fiica — te vei supune silei parintiesci chiar si contra intimei tale simtiri?

Ceriulu sè te ferésca de acésta sórte! Esti creata a fericí, si esti démna sè fii fericita.

Privesce acele femei, atâtu de frumóse, culte, tinere, cari s'au lasatu sè fia orbite de lucórea esterióra! Ele si-sugrumara simtírea, tradara amorul pentru insemne si coróne, si murira cu anima vescedita, in miseria morala, de nu si in materiala.

Si acele, cari fure conduse la altaru in contra vointiei loru, devenira tocmai asiá de nefericite in casatoría, precum fara consimtiementu intrara in ea!

Nisuesce a fericí, spre a puté fi fericita! Lucórea e trecatória, si viéti'a lipsesce pe aceea de comóre, care vré sè le capete numai in daru; pe candu noroculu totu-de-una catra acel'a se inchina, care vré sè-lu cucerésca.

Tu esti intielépta si scíi, cà numai in armonía póte sè existe complet'a fericire.

Dar aceste idei au sè se realisesse in orizontulu departatu.

Eu si toti ne bucuràmú de fiinti'a ta. Incaldiesce-ne inca multu timpu cu radiele nemarginitei tale bunetáti de anima! Luminéza-ne inca multu timpu cu lucórea admirabila a spiritului teu!

Si déca perulu meu va fi suru, ilusiunea din urma va disparé din acestu sinu, si me va cuprinde uritulu lumei: totusi amintirea ta mi-va fi dulce, blanda copila, pe care te-am admiratu, dar nu te-am iubitú, si care m'ai tinutu prinsu prin grati'a spiritului teu.

I. G. Paunescu.

Ca barc'a sbuciumata . . .

Ca barc'a sbuciumata
De valurile mării,
Ce-alérga aruncata
In voí'a intemplării;

Ca dins'a 'n lupte grele
P'alu lumei valu trecu eu,
Si 'n lacrimile mele
Plutescu . . . plutescu mereu! . . .

Ca frundi'a 'ngalbenita
De-alu tórnei rece ventu,
Ce cade vestejita
Pe umedulu pamentu :

Asiá me va petrunde
Alu sortii aspru ventu, —
Si cine scie unde
Va fi alu meu mormentu !?

Dar ce vediu? . . . O lumina
Apare si-mi suride.

Durerea-mi se alina,
Si-o voce se aude...

Ea pare că-mi vorbesce...
Ascultu... ea pare-a-mi dice:
„Durerea se sfiriesce...
Curendu vei fi ferice!

In calea ta spinósa
Eu flori voiu semená,
Si-o viétia-armoniósá
Curendu... curendu ti-oiu dá!...“
Chrisitia Assenescu.

R e n e g a t u l u .

Novela din suferintiele Romanului.

(Urmare.)

Dar de ventulu, care par' că voiá sè-lu sufle de pe calulu seu, de plói'a care fara mila lu-loviá totu in facia, si de intunereculu adancu, in care nici drumulu nu-lu putea deschilini, abié numai in pasi putea sè innainteze pe calea sa.

Si Macsimu audi apoi d'odata, că inna-poi'a sa se apropiáu totu mai tare nesce tropote de cai.

Dinsulu tresari adancu. Nu putea cugetá decátu la aceea, că acesti'a sunt sbirii persecutori. Elu si-inpintenà rapede calulu seu, si de si nici man'a nu si-o vedea, lasà frane libere calului seu, manandu in calopu.

Dar incurendu tropotele de cai se audieau numai de vre-o căti-va pasi departe de elu.

Si se audira apoi d'odata mai multe detunaturi infricosiate de pusci, si la lumin'a infratória ce esise pe tievile pusceloru se potú observá, că calulu lui Macsimu, că si nimeritu de vre-unu glontiu, statú indata in locu, éra Macsimu, că si ranitu greu, cadiù de pe calu la pamentu.

Si preste căte-va minute vedemu apoi pe sbirii persecutori ai baronului Pusztafy ducandu-lu pe ranitulu Macsimu catra Curtea Domnésca.

VI.

Ce nu poti cu reulu, fă cu binele.

Chiar că si unu nuoru negru si greu ce acoperere firmamentulu intregu, asié se estinse si preste istoriór'a nóstra aparinti'a baronului Pusztafy.

Acoperitu érá de acestu nuoru negru si greu ceriulu seninu si sórele binefaeatoriu a vietii neamului Tibreanu, si numai fulgere

cutremuratórie si tresnete nimicitórie ajungeau sinulu acestui pré certatu neamu.

La totu pasiulu amu datu noi numai de urmele triste alu acestui omu fatalu. Si de si pana acum noi numai singuru odata l'amu vedutu, dar si-atunci in ambitulu subteranu alu castelului si la lumin'a misteriósa si fumulu negru alu tortiei si in camer'a de tortura standu innaintea victimei sale sangerande, ni apareá dinsulu cá unu demonu infernalu.

Si-acum sè-lu cautámu noi pe acestu Nerone infricosiatu si in salónele sale splendide.

Sè-lu cunóscemu mai d'aprópe!

Suntemu acum in a dóu'a di dupa aceea nópte periculósá, in care Béla si husariulu domnescu Ferencz si-aflara repausulu eternu in „gur'a ursului“, ér Pist'a cu rapitóri'a Emil'i'a numai cá printr'o minune putura sè mai tréca pe sub „stanc'a mortii“.

Erá aprópe de amédi, si Br. Pustafy si-acum se mai aflá in dormitoriulu seu. Lu-vedemu zacèndu si acum in patulu seu. Acestu sufletu atátu de inspaimentatoriu, acestu vulcanu infricosiatu, care in infuriarea sa cu foculu seu turbatu ca si o lava devastatória a nefericitu si nimicitu tóte ce au ajunsu in giurulu seu, acum érá cá frantu, érá ca si desfiguratu.

Nime nu ar fi creditu, că o creatura atátu de debelata, precum o vedemu acum, sè póta fi o teróre la atáte animi chinuite, la bietii sateni iobagi din Vulturesci.

O singura suflare a acestor'a numai, si ar fi fostu de ajunsu, ca sè stinga lumin'a debila a acestei vietii condamnabile...

Dar... intunereculu adancu in care zaceau acestia, acestu muru nepenetrabilu si puternicu pe care si-lu intarise tiranulu in giurulu seu — acest'a i tienea pe nefericitii de ei in orbirea loru, de nu si-vedeau nici puterea loru, nici slabiciunile tiranului loru.

Abié unu zefirelu pré usioru érá numai acel'a, care miscà pucintelu aerulu pe langa „isvorulu hârcei“ si de care cadiu-se in „gur'a ursului“ fratele Baronului Béla si husariulu Domnescu Ferencz, si de care éra sè o aiba aceea-si sórte si copíii lui, si éca, acestu usiorelu zefiru l'a frantu si l'a doboritu mai curendu la pamentu decátu pe celu mai din urma verme têratoriu.

Dar asié sunt sufletele negre ale tiraniloru!..

Candu mani'a ceriului i ajunge căte-odata in fara-de-legile loru, aceste suflete mêrsiave, cari numai pe buze pórtá numele lui Dumne-

dieu, si cari rostescu mai tare cá ori-si-care si: onórea, virtutea si dreptatea, dar tóte aceste cuvinte si idei sublime le tienu ei *la altii* de crima si le calca si sfarama in picioare, — aceste suflete chiar si de cea mai mica umbra se cutremura, devenindu ei miserabilii cei mai lasi.

Dar . . . chiar cá si bolnavii ce tragu de mórte, asié si aceste fiintie demonice in momentele loru desperate si-mai sustienu dílele numerate ale vietii loru prin ultimele intaritari.

Si inca in aceste intaritari sunt dinsii inca si mai infioratori.

Astu-feliu lu-vedemu acum pe baronulu Pusztafy zacéndu frantu si deperatu in patulu seu, schinteindu-i inse ochii lui cá si nesce fulgere nimicitórie, si faci'a lui intunecata fiindu-i cá si unu noru negru si infricosiatu.

Si cine i-a datu lui lovitur'a acést'a grea? . . .

Cine i causá furi'a acést'a teribila? . . .

Óre in desperarea si furi'a acésta teribila a sa nu cugetá dinsulu la neamulu Tibreanu, de la care, dupa convingerea sa, i veniau tóte relele? . . .

Nu scimu. Dar totu-si o ingrigire adanca trebuie sè ne cuprinda facia de acestu pré cetatu neamu! . . .

.

Trecù apoi o di.

In deminéti'a acestei díle lu-aflàm pe baronulu Pusztafy in auditoriulu castelului.

Si-acum faci'a lui straluciá plina de viétia. Suprindiatoriu de curendu s'a rensanotosiatu dinsulu.

Trebuie cà vre-unu evenimentu straordinariu si placutu a produsu schimbarea acést'a atátu de imbucuratória.

In anditoriu avea dinsulu sè primésca vre-unu óspe. Si trebuie cà placutu óspe erá acesta, càci ochii lui i straluceau de o bucuria nespusa.

In curendu se si deschise usi'a auditoriului, si vedemu intrandu patru sbiri ai baronului, dintre cari doi insi cari intrara inainte aduceau radiematu pe bratieloru pe unu cavaleru june.

Unu june de o statura nalta si maiestetica erá acest'a. Faci'a lui de si erá palida cá cér'a, totusi erá atragatória cá si a unui angeru patimitoriu. Si erá imbracatu in nesce vestiminte elegante magiare, dar aceste i erau cá scaldate in — sange inchiegatu.

Baronulu Pusztafy tresari la vederea lui.

Si din ce se uitá dinsulu mai multu la trasurile pline de nobletie ale acestui june, la privirile lui blande si pline de inteligintia, din ce in ce mai tare deveniá in confusiune si nelinisece totu mai mare

Se parea cá si candu nu acestu june ar fi fostu, pe care ar fi doritu dinsulu sè-lu primésca si véda.

— Cum? . . . Acest'a sè fia dinsulu? — intrebà elu apoi pe sbiri in nelinisecea acést'a a sa.

Dar in momentulu acest'a, innainte de ce sbirii aru fi potutu avé timpu sè respunda, se deschise cu rapediune usi'a auditoriului, alergandu in launtru cu nestemperu fii baronului, junele Pist'a si sor'a-sa Emilia.

— Da . . . elu-e . . . elu-e! — eschiamara acestia d'odata, privindu cu o bucuria nedescriptibila la junele cavaleru care zacea radiematu pe bratieloru sbiriloru.

Si amendoi alergara apoi la dinsulu, ér Pista fara sfiéla de sangele ce lu-acoperiá pe acestu june cavaleru, lu-luà in bratieloru sale stringéndu-lu cu caldura la sinulu seu.

O pausa de uimire generala urmà dupa scen'a acést'a neasteptata

— Dragii mei, — se adresà apoi inuimitulu tata catra copíi lui, — cine-e cavalerulu acesta? . . .

— Acesta-e mantuatoriulu nostru! — respunsera dinsii in bucuri'a lor crescanda.

— Mantuatoriulu vostru? — repeti cuvintele aceste baronulu Pusztafy tresarindu puternicu si devenindu, in locu de a se imbucurá, si mai inuimitu.

Impressionatória pusetiune erá aceea, in care se aflá acum, cà-ci trei simtieminte puternice lu-cuprinsera d'odata, si-aceste erau: bucuri'a, durerea si furi'a. Bucuri'a lui i erá vederea mantuatoriului fiiloru sei. Durerea i-o causá aceea amagire colosala, cà dinsulu nu asteptá sè véda acum pe acestu salvatoriu, ci pe unu inamicu persecuatu de unu timpu indelungatu, pe unu fiu din neamulu Tibreanu condamnatu la mórte. Si furi'a betranului baronu erá indreptata in contra sbiriloru sei, cari au produsu acést'a amagire cutremuratória, ranindu si prindiendu ei pe acestu cavaleru salvatoriu in locul condamnátului — Macsimu . . .

Impressiunatu mai antâiu de bucuri'a sa, alergà si dinsulu catra cavalerulu strainu, care si-acum statea radiematu de bratieloru junelui Pist'a.

— Ah, — dişe — asié dara dinsulu e, dragii mei, carui'a am de a multiamí mantu-irea vóstra si tóta fericirea mea!...

— Da, dinsu-i, tata draga! — respunsera d'odata Pista si Emilia.

Dar bucuri'a acést'a a baronului in currendu fù innadusita de durerea amagirii sale, care pré observabilu i erá cu multu mai mare. Si-apoi . . . la vederea d'aprópe a suferindului si sangerandului salvatoriu, din bucuri'a si durerea acést'a ca unu fulgeru infricosiatu i se nascù d'odata furi'a sa in contra sbiriloru.

— Miserabililoru, dar voi ce ati facutu! — li strigà dinsulu cu o voce durduitória.

— Maria-Ta, — gangavi unulu dintre acesti sbiri infricosiati, — sè me credi, si ti-juru, cà acesta-e fiulu lui Tibreanu, pe care l'ai doritu Maria-Ta sè-lu prindemu viu séu mortu!..

— Impertinentule, ce dici tu?... Tu si-acum mai cutezi sè minti? — strigà baronulu in furi'a sa cea mai mare, punendu rapede man'a sa pe unu scaunu, cà sè-lu trêntésca in capu acestui mincinosu obrasnicu.

— Sè nu dai! — se audì in momentulu acést'a vocea tremurenda si debila a cavalerului strainu.

La cuvintele aceste baronulu Pusztafy si-opri scaunulu in man'a sa, si sbirulu amenintiatu inca putea acum sè si-multiamésca salvarea sa acestui cavaleru salvatoriu.

— Acestu omu, — continuà cavalerulu, — este nevinovatu!...

— Cum sè fia nevinovatu? — intrebà nenduratulu baronu.

— E nevinovatu, cà-ci a graitu adeverulu!...

— Cum?... adeverulu?...

— Da! — dişe cavalerulu cu vocea sa si mai tremuranda.

— Cum?... Dumnia ta dara nu esti mantuitoriulu fiiloru mei? — dişe baronulu inceptendu a se ingrozí.

— Ba da, sum acela.

— D'apoi?...

— Dar sum totu-odata si fiulu lui Tibreanu!...

— Ceriule! — eschiamà acum baronulu.

Si lovitulu mai cumplitu cà de unu treznetu, cadiù cá lesínatu pe unu bratiariu din apropiare.

La cuvintele aceste si Pist'a cu Emilia tresarira puternicu.

Si Pist'a emotiunatu prin tresarirea acést'a, si cá si candu unu sierpe veninosu ar

fi simtitu la sinulu seu, lasà indata pe ranitulu Macsimu din bratiiele sale.

Si acést'a, slabu si sferstitu cum erá, de nu se putea sustiené pe picióre, cadiù la pamentu.

.....

Tinerii Pista si Emilia inca uriau din totu sufletulu neamulu Tibreanesciloru.

De copii mici li-erá deja straplantata in anim'a loru acést'a ura catra acestu neamu. Erá ur'a acést'a cá si ereditaria in acést'a familia Domnésca.

Tinerii acestia inca aveau cunoscintia despre aceea traditiune familiara, pe care noi deja o audramu din gur'a baronului Pusztafy intr'o séra intunecósa in ambitulu subteranu alu castelului, si dupa care traditiune un'a dintre aceste dóue familie trebuia sè — piéra!...

Si aceste mladitie tinere ale familiei Pusztafy mai aveau cunoscintia si despre visurile neliniscitórie ale tatalui loru. Si acelu spiritu misteriosu din visurile aceste, care nencetatu admoniá pe tata-lu loru in contra neamului Tibreanu, acést'a se infaciosiase deja si in fantas'a inflacarata a animeloru loru june.

— Stêrpitu trebuie acestu neamu inimicu! — i admoniá si pe ei acelu spiritu misteriosu.

Si la acést'a admoniare nici fiii de unu sange cu nenduratulu baronu Pusztafy nu putura sè remana surdi.

Ei tresarira si se infiorara chiar si-atunci de unu fiu din neamulu Tibreanu, candu vediu cà acést'a e — salvatoriulu loru.

Si lu-lasara din bratiiele loru, cà ranitu si frantu cum erá Macsimu, sè cada la pamentu de pe piciórele cari nu-lu mai suportau.

.....

Nici-odata natur'a omului nu se reflectéza mai bine decâtu candu e — iritatu.

Devia iritatiunea din ori-si-ce, — din ce e ea mai mare, cu atât'a mai luminatu aréta ea colórea adeverata a naturei omenesci.

Astu-felu ni se reflectà si nóue prin evenimentele de mai nainte si natur'a adeverata a juniloru Pista si Emilia.

Dar tóte sunt trecatórie. Trebuie sè tréca dara si colórea adeverata a naturei omenesci, càci si ea, si inca mai tare de câtu ori-si-ce, si-are schimbarea si variarea sa.

(Va urmá.)

Mihaiu Cirlea.

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

(Urmare.)

Si scirea de asta-data in adeveru avea unu te-meu forte solidu. Nu numai erau compromisi si alti Romani, dar in dilele urmatórie câtiva se si a-restara.

Primulu dintre acestia fu notariulu din comun'a Pruneni. Crim'a lui fu, cá mai multi insi lu-vediura cetindu diuarie din Romania. Ce e dreptu, dinsulu nu le abonà insu-si, ci numai le capetà de la Albinescu. Dar in fine — dupa conceptulu liberalismului predominantu — totusi erà o crima. Romanulu care cetesca diuarie romanesci, si inca de cele din Romania, nu póte sè se bucare de increderea unui unguru. Romanulu acel'a — dupa judecat'a acestuia — de siguru e unu daco-romanistu, unu conspiratoriu, unu omu care nu voiesce integritatea tierii. E bine, notariulu din Pruneni inca cetea diuarie romanesci; prin urmare si sentint'a lui fu dictata numai decátu: tradatoriu de patria! Si fu arestatu indatu.

Preotulu localu, parintele Iacobescu, erà unu omu si mai periculosu. Acest'a nu numai cetea diuarie romanesci, dar din candu in candu si scriea in ele câte unu raportu despre starea holdeloru si reusitul recoltei. Ungurii nu le ceteau, deci toti erau de pare-rea, cá sant'a sa de siguru scrie niste articoli revolu-tionari. Va sè dica, arestarea lui fu si mai motivata.

Apoi invetiatoriulu din Pruneni a mersu si mai departe cu cutezanti'a sa. Acest'a a desconsideratu de totu stéguru corónei stlu Stefanu; prin urmare a datu dovéd'a cea mai eclatanta, cá dinsulu aspira la dismembrarea tieriloru acestei coróne.

Éta ce tradare de patria a comisu elu!

Tinendu in primaver'a trecuta unu maialu cu scolarii sei, i-a condusu afara la campu intonandu cu totii „Marsiulu lui Mihaiu Vitézulu“, pentru care elu insu-si a compus textulu. Cuvintele, ce e dreptu, erau câtu se póte de blande si esprima numai bucu-ri'a scolariiloru cari se ducu la maialu. Inse music'a! Ah! melodí'a erà — ceea ce revoltà pe unguri. Ei di-ceau, cá dascalulu acest'a e si mai periculosu decátu ori-care daco-romanistu fanaticu; cáci dinsulu nu atitia prin cuvinte seci, ci prin unu glasu mai sublimu, prin limb'a armoniei, pe care toti o intielegu, care pe toti i incanta! . . .

Dar elu nici cu atát'a nu s'a multiamitu. Dinsulu a mersu si mai departe in órb'a sa cutezanti'a. Ascultati ce a facutu si ve uimiti!

In fruntea conductului elu a pusu unu copilu, care a dusu unu tricoloru nationalu romanescu, pe care l'a daruitu scólei inca mai de multu Albinescu.

Asiá dara, cá acést'a a fostu o crima mare?! Dar apoi dascalulu si-a si luat resplat'a. Insedaru s'a incercatu elu a se escusá, cá in anii trecuti a fostu iertatu sè se intreuintieze si stéguri romanesci; cá chiar ungurii cari s'au candidatu in cercuri romanesci, s'au infatisiatu la sate totu cu stéguri romanesci: insedaru au fostu tóte. I s'a respunsu, cá acele au fostu alte timpuri si cá toti aceia sunt niste patrioti buni, cari numai pentru aceea au adusu pe acolo stéguri romanesci, cá sub ele sè póta conduce mai usioru pe toti Romanii — la caus'a ca buna.

Élu fu arestatu. Insu-si judele administrativu

— carele intr'aceste a sositu a casa — l'a condusu la comitele supremu, cáci asiá omu periculosu nu s'a pututu tramite numai prin comissariulu de siguritate.

Asiá apoi i se oferì si judelei administrativu ocaziune, spre a se recomandá gratiei comitelui supremu, si spre a-si formá unu titlu la recunoscint'a si recompens'a acestuia.

Afara de acestia s'au mai arestatu si altii, cari au fostu in ceva legatura cu Albinescu:

Unu proprietariu a cumperatu odata de la Albinescu doi cai, si fiindu cá nu a avutu bani sè-i plátésca indatu, acest'a i-a datu pe asteptare. Acuma unu adjunctu notariulu si-aduse a minte de acésta intem-plate. Denuncià pe proprietariulu, acusandu-lu, cá a fostu unulu dintre conspiratori, cáci numai din cau-s'a acést'a i-a pututu dá Albinescu caii pe asteptare, sciindu siguru, cá nici odata nu va primí pre-tiulu loru.

Odata Albinescu, rentorcându-se din o caletoria lunga, a innoptatu pe drumu si a remasu peste nópte la unu arendasiu, pe care pan'atunce nu l'a cunoscutu de felu. Iscusit'a politia comitatensa inse a gânditu a descoperi si aice firele unui complotu, si a arestatu pe arendasiulu.

Unu negutiatoriu fu escortatu pentru pondero-sulu motivu, cá Albinescu totu la dinsulu cumperá uneltele trebuincióse pentru casa.

Unu advocatu s'a compromissu grozavu, pentru cá odata in viét'a lui a primitu unu procesu de la Albinescu.

Éra unu ispanu domnescu fu tétitu la temnitia, pentru crim'a, cá odata a datu focu lui Albinescu, candu acestuia din intem-plate i s'a stinsu pip'a.

Din tóte aceste semne, mici la aparintia, intie-pletiunea comitatensa a sciutu sè face lucruri mari, cari uimira si inspaimantara pe toti, dar mai alesu pe fostii amici ai lui Albinescu.

Audindu acestia, cum se escortéza toti amicii si cunoscutii lui Albinescu, scapara pe unde putura, ér cei putini câtu mai remasera p'a casa, negara de-a fi avutu cea mai mica legatura mai aprópe cu acestu omu periculosu, ma unii jurau — de stá sórele in locu — cá nici nu l'au vediutu.

Unii inse facura si mai „cu minte.“ Dinsii, vo-indu a se curati de totu, vinira insii-se sè-lu acuse cu calomniile cele mai infame.

Abiá se respandi scirea despre acésta arestare, Bumbescu numai decátu se infatisià la comitele su-premu:

— Am vinitu sè-ti facu o impartesire impor-tanta, ilustrissime domnule comite supremu.

— Ti-multiamescu.

— Eu totu-de-una am apartinutu partidei pa-triotice. Si déca totusi — in trecutu — câte odata am atacat'o, am facutu acést'a dintr'unu punctu de ve-dere politicu mai innaltu. Am voitu sè-mi cástigu poporalitate la Romani, cá cu atátu mai siguru sè-i potu seduce. Dar la ei nu poti sè-ti faci poporalitate, decátu déca intreuintiezi frase mari . . .

— Adeca déca esti fanfaronu.

— Da, da. Asiá am facutu si eu. Si nu insedaru. Am devinitu unu omu forte poporalu, unulu dintre conducatori, pentru cá la noi fía-care omu cu gura mare e conducatoriu.

— E bine, si-apoi?

— Am esperiatu multe lucruri; am descoperitu multe secrete compromitetorie pentru unii. Chiar si despre Albinescu sciu unu ce forte importantu.

— Ah! ce?

— Am date positive, ca dinsulu e unu daco-romanistu si ca a tiesutu firele unui complotu revolutionariu.

— Vorbesce, vorbesce!

Si dupa aceste Bumbescu incepu se povestésca totu ce i-a comunicatu candu-va Albinescu despre caus'a nationala, dintr'unu punctu de vedere mai inaltu, mai intortocându-le si esagerandu-le si din partea sa câtu de bine.

Candu apoi incheia naratiunea sa, comitele i multiam pentru cele impartesite, era dinsulu se departa, fiindu siguru, ca si-a pusu unu temciu solidu pentru asigurarea vitoriului seu.

Abia se departa elu si intra Cimbrudanu.

Acest'a se apropia cu cea mai adanca umilintia de comitele supremu, si incepu se vorbésca abia siop-tindu:

— Audindu arestarea lui Albinescu, am grabitu si eu a contribui la descoperirea conspiratiunii.

— Pré bine.

— Am in posesiunea mea unu documentu, care dovedesce negru pe albu, ca dinsulu a fostu capulu conspiratiunii.

— Ce documentu?

— O epistola.

— Si cum a ajunsu aceea la dta?

— A fostu adressata mie.

— Ah! asiá dara si dta ai avutu legaturi cu dinsulu?

— Dómne apera si feresce! Nici odata n'am comsimtitu cu ideile lui estravagante si tradatorie de patria.

— Asiá dara, cum a ajunsu epistol'a la dta?

— Fórté usioru. Elu a gânditu, ca si eu apartinu partidei lui, a voitutu dara se me initiez si pe mine in secretele sale. Éta caus'a pentru care mi-a chiamatu la sine prin acésta epistola.

— Si te-ai dusu?

— Dusu.

— Si ce-ai vediutu acolo?

— Multe de tóte. Am fostu martorulu unei conversatiuni revolutionarie.

— Si pentru ce nu mi-ai relatatu aceste mai de multu?

— Pentru ca m'am temutu. Albinescu are agentii sei in tóte partile. De siguru asiú fi patitu reu. Aceia aru fi resbunatu denunciarea mea. Acuma inse nu me mai temu, ca mai toti sunt arestati.

— Mai toti? Dar mai sunt si altii?

— Mai sunt câti-va, cari au participatu la acea serata. Doi preoti si unu notariu comunalu.

— E bine. Dar ce s'a vorbitu atunce?

La intrebarea acést'a a comitelui supremu, Cimbrudanu apoi incepu se relateze o conversatiune grozava, in care nu se planuia nici mai multu nici mai putinu, decâtu o rescóla cumplita, despre care inse — putemu asigurá pe cetitorii nostri — nici vorba nu s'a facutu in cas'a lui Albinescu.

Comitele supremu inse nu sciea acést'a. Descoperirea facuta de Cimbrudanu i pareá de cea mai mare importantia. Pentru aceea se bucura fórté candu o

audí; si la despartire strinse amicalu man'a denunciatoriului.

Acésta stringere de mana facu deplinu fericitu pe Cimbrudanu. Elu vedea deja asigurata cea mai frumoasa sperantia a sa.

Trecura dile si din ce in ce se descoperiau mai multe fire ale complotului — intipuitu. Procurorulu in fia-care deminétia se desceptá la suprinde ri nóue, cáci comitele supremu i câstiga date totu mai nóue.

Denunciantii mergeau toti la comitele supremu, sciindu pré bine, ca dinsulu i va puté remunerá mai bine decâtu procurorulu regescu.

Si asiá nu trecea o di, ca cine-va se nu vina la comitele supremu, impartesindu-i cáte ceva compromitetoriu. Inse intre toti, amicii vechi ai lui Albinescu escelara mai alesu. Ei pretindeau a sci mai multe secrete de ale lui. Le si întrebuintiara bine, in folosulu lor.

Gabilesco, Negru si Siesanu mersera róndu pe róndu la comitele supremu, spre a-si câstiga si dinstii merite. Si descriisra pe Albinescu cu niste colori atátu de negre, incátu — comitele supremu suridea de bucuria.

Pe candu sosi parintele Recitanu, abia mai avu se spuna si elu ceva nou. Totusi mai gasi si dinsulu unu casu. A nume spuse, ca Albinescu i-a datu se cetésca niste carti din Roman'a, — oprite a intrá la noi.

Se 'ntielege, ca nici parintele Punteanu nu putu a nu se folosi si dinsulu de oca siune, spre a-si câstiga vr'unu titlu de resplata. Merse dara si elu, si — cá ceialalti — dintr'unu lucru micu facu o cauza fórté mare.

Santi'a sa parintele protopopu Plopesco-Nyárfay, carele purerea nu avea altu gându in capu, decâtu cum se-si faca merite spre a puté inaintá, vedendu ca predicatiunea lui in limb'a unгурésca n'a produsu de felu rezultatulu doritu, cáci totu n'a fostu inca numitu consiliariu ministerialu, numai decâtu si-aduse a minte, ca éta oca siunea cea mai potrivita, ca se-si asigure definitivu aspiratiunea animei sale!

Deci, dupa ce si-peria barb'a frumosu, merse numai decâtu la comitele supremu, ca se-i impartesiesca totu ce scie — si mai alesu ce nu scie — despre Albinescu.

Comitele supremu — la care parintele Plopesco-Nyárfay si de alta-data ambla, cáci sperá multu de la spriginulu lui — lu-primi fórté afabilu. Elu suridea, cáci sciea deja inainte scopulu acestei visite.

Toti vechii amici ai lui Albinescu au colindatu deja pe la elu, acusandu pe acest'a cu felurite crime anti-patriotice, precum adeca tocmái se doria; numai parintele protopopu nu vinise inca. Comitele supremu sciea siguru, ca va vini si acest'a, cáci avuse oca siune se studieze si se cunosca deplinu caracterulu ómeniloru de categoria acést'a.

Si nici nu se insielá.

Parintele protopopu, ca unu mare diplomatu ce se credea a fi, n'a voitutu ca comitele supremu se scia, ca scopulu principalu alu vinirii sale la elu este denunciarea, si era decisu a aminti treb'a aceea numai la capetulu visitei sale, ca din intemplare.

Elu voi se amagésca pe comitele supremu; dar acest'a, mai siretu decâtu elu, lu-pacali.

Abia intra dinsulu, comitele lu-intimpiná cu aceste vorbe:

— E bine, scii ceva compromitiatoriu din viéti'a lui Albinescu ?

Santi'a sa se simti óresi-cum ofensatu prin aceste vorbe, deci respunse :

— Ce felu ? Ilustritatea ta dóra gândesci, cà eu am vinitu sè facu pe denunciatoriu ! ?

— Dómne feresce ! Scíu, cà nu pentru aceea ai vinitu ; inse fiindu cà tocmai am onóre a te salutá la mine, eu mi-permitu a te intrebá si rugá. Ceialalti amici ai lui Albinescu sunt ómeni de alta panura ; ei insii-si au vinitu sè-mi impartesiésca ce scíu ; ér pe dta eu te rogu.

— E bine, nu am fostu nici odata denunciatoriu. Ast'a nu convine caracterului meu. Dar fiindu cà me rogi, stim'a pentru ilustritatea ta si datorí'a de patriotu — mi-ordóna sè-ti spunu totu, inse numai cá informatiune si nici decátu cá denunciare.

— Dar, reverendissime, nu trebue sè te escuzi inaintea mea, càci dóra te cunosc eu bine de multu. Poftimu vorbesce !

— Asiá dara binevoiesce a me ascultá ! Mi-pare fórte reu, cà cele ce voiu impartesi voru ingreuná fórte pe bietulu Albinescu, dar n'am ce face, càci eu nu potu retacé nimica. Invitarea onorifica a ilustritá-tii tale de a vorbi — mi-ordóna sinceritatea cea mai deplina. Eu dara voiu relatá tóte intocmai precum s'au intemplat.

— Me vei deoblegá multu.

Si dupa aceste santi'a sa incepú sè povestésca din firu in peru planulu unui complotu revolutionariu, tiesutu in o séra la Albinescu. Noi inse nu vomu reproduce relatarea sa, càci cetitorii nostri de siguru aru dice, cà esagerámu. Nici unulu dintre dvóstre n'ar erede, cà unu preotu si chiar protopopu sè fi fostu in stare a nascoci o minciuna atátu de infama, — numai cá aceea sè-i serve de scara pentru inaintarea sa.

Insu-si comitele supremu fu suprinsu. La atát'a nici elu nu se asteptá. Cunoscea inse mai bine caracterulu, tendintí'a si aspiratiunea santiei sale, decátu sè-i crédia indata impartesirile in totu cuprinsulu loru.

Cu tóte aceste inse luà notitia despre ele, spre a le intrebuintiá la timpulu loru.

Deci i multiamí afabilu pentru impartesirea facta, si i strinse man'a amicalu, ceea ce pe santi'a sa lu-ferici de totu.

Pe candu apoi se departá, se simtiá asiguratu, cà numirea sa cá consiliariu ministerialu nu póte sè intardie multu.

Éra comitele supremu si-dise :

— Sermane Albinescu, ce amici ai mai avutu si tu ! Pana candu dinsii s'au pututu imbuihá pe langa tine, te-au adóratu ; dar indata-ce stéu'a norocului teu a inceputu sè apuna, ei toti te-au parasitu, ma unii te-au si tradatu !

Totu comitatulu asteptá cu nerabdare incheierea acestui processu. Multi fure inchisi, afara de Albinescu. Intre ceialalti si Aureliu Pompilescu. Dar si mai multi erau compromis.

XIV.

Incoronarea opului.

Eroulu dilei érá Pista.

Elu a indeplinitu actulu principalu in acésta afacere, escortandu si arestandu pe Albinescu, capulu

complotului infiricosiatu ; elu a facutu si dupa aceea cele mai multe arestári ; prin urmare cu totu dreptulu putea fi consideratu cá esecutorulu de frunte alu acestei investigatiuni renumite.

Si toti recunosceau acést'a. Elu ajunse unu omu cu védia mare — la unguri. Poporalitatea lui se urcá la culme. Toti lu-intimpinau cu ovatiuni fanatice si lu-assigurau de neclatit'a loru aderintia.

Postulu de vice-comite i pareá siguru, càci opiniunea publica ungerésca lu-si candidá.

Peste o septemana apoi, dóra cá acésta opiniunea publica sè se mai intarésca, sosi de la ministeriu concessiunea, care autorisá pe Zimbranu a si puté magia-risá numele precum a doritu si cerutu dinsulu.

Acést'a fu punctulu de schimbare in viéti'a lui.

Despartitu de multu de Romanii, in cátu privesce simtiemintele, din momentulu acést'a nici numele nu-lu mai retinea, nici acel'a nu-lu mai denunciá, cà este Romanu.

Numai religiunea mai remase din vechi'a legatura cu natiunea, care l'a nascutu.

Inse acést'a nu multu lu-gená. Religiunea aceea o au si alte natiuni, nu numai Romanii. Religiunea aceea nu e nationala.

Apoi nici nu tineá multu la ea. Nici pan'atunce nu pré umblá la biserica, decátu numai din datina, la cele trei serbatori mari, la Craciunu, Pasci si Rusalie.

Si in sfirsitu, nu e lucru mare sè-si schimbe si religiunea. Atunce apoi nimene nu-lu va recunósce, cà nu este ungu ru si de origine, unu stranepotu alu lui Bendeguz.

Va si face acést'a mai tardiu, chiar si pentru motivulu, cà este unu ce neplacutu, cá barbatulu si soci'a sa sè aiba dóue religiuni atátu de opuse, sè amble in dóue biserici, si pruncii loru sè se certe pentru deosebirea loru religiunaria.

Asiá gândea elu, si erá hotaritu, cà nu peste multu sè-si schimbe si religiunea, sè se faca si elu calvinu, cum este si fiitóri'a lui sociá.

Si precum dise, asiá si facú. Nu trecura dóue septemani, si dinsulu in societatea a doi amici merse la preotulu seu localu, sè-i anuncie, cà dinsulu „din convingere“ voiesce sè parasésca religiunea sa de pan'acuma si sè tréca la cea calvina.

Preotulu seu localu érá parintele protopopu Plopescu-Nyárfay. Audindu acést'a hotarirea lui Pista — tresari.

Dvóstre gânditi, cà indemnulu tresaririi lui a fostu zelulu seu preotiescu, cà i pareá dóra reu cumca unu omu si-schimba asiá usioru consciintí'a sa religiunaria cá altii vestmintele, — cà dóra se necasiá pentru perderea unui poporeanu de frunte, cum érá acést'a.

Nici decátu !

Preotu ce érá, parintele protopopu tineá chiar atátu de putinu religiunea sa, cá si fratele seu de cruce Pista. Din totu ce contine religiunea lui si din totu ce predicá elu, nu credea nici unu cuventu. Érá mai ateistu decátu ori care omu, pe care dinsulu de pe amvonu lu-ocariá cà nu crede in Dumnedieu.

(Va urmá.)

S A L O N U

Calindarul septymanei.

Duminea 4-a dupa Rusalii. Evang. Mateiu Cap. 8 st. 13.

Dumin.	20	2	Sf. Ierom. Methodiu Ep. Patareloru.
Luni	21	3	Sf. Mart. Iulian din Tars.
Marti	22	4	Sf. Ierom. Eusoviu Ep. Samosatelor.
Mercuri	23	5	Sta Mart. Agripina.
Joi	24	6	(†) Nascerea Sf. Ioan Botezatorulu.
Vineri	25	7	Sta Mart. Fevronia.
Samb.	26	8	Cuv. Par. David din Thesalicu. ☉

Istori'a septymanei.

Suntemu in ajunulu unoru evenimente mari, alu caroru sirsitu e necalculabilu.

Primulu tunu s'a descarcatu in Orientu, anuniandu, ca resbelulu de multu traganatu are se se incepa in curendu.

Fara a face politica militanta, caci nu suntemu foia politica, vomu insemna si noi intemprările mai insemnate, ca si cetitorii nostri se scia ce e nou, si asi se fia in curentulu evenimentelor de di.

*

Rescol'a din Hertiegovina, care — precum se scie — dureza mai bine de unu anu si jumetate, avea se capete inca la inceputulu acestei luni unu ajutoriu puternicu.

Era decisu, ca dupa Rusalie si Serbia, dimpreuna cu Muntenegru, inca se apuce armele in contra turcilor; mai insotindu-se si Bulgaria, Albani'a, Bosni'a etc.

Inse planulu acest'a fu eludatu. Turcii omorira pe netrebniculu sultanu Abdul-Aziz, si pusera in loculu lui pe Murad V., de la a caruia energia se spera multu.

Intr'aceste si Angli'a si-innaltia glasulu in favorulu turciloru, seu mai bine in favorulu seu, temendu-se, ca nimicita Turci'a, Russi'a ar mosteni loculu ei, si atunci acest'a ar ocupa totu comerciulu cu orientulu.

Deci Anglia tramisse flott'a sa la Dardanelle. Aceste schimbări insuflara curagiu turciloru, si stimperara pe unu timpu poff'a de resbelu a slaviloru.

*

Acesta situatiune inse nu dura multu. De o parte se adeveri, ca nici noulu sultanu nu este omulu de care ar ave trebuntia Turcia, — era de alt'a se contata, ca iritatiunea resboinica in Serbi'a a devenitu multu mai mare, decatu aceea se se pota stinge.

Principele Milan a recunoscutu, ca seu trebuie se conduca armat'a sa in contra turciloru, seu se renuncie la tronu.

Ambassadorii puterioru mari, mai alesu alu Angliei, pau svatuitu se nu intre in resbelu, caci va remane isolatu. Inse nu i-a ascultat, caci din partea Russiei a primitu asigurarea, ca ori cum s'ar incheia resbelulu, teritoriulu Serbiei va remane intregu.

Deci se sufla trimbite'a de resbelu.

*

O depesia din Novisadu, anuncia, ca la 25 iuniu

metropolitulu Serbiei a binecuventatu armat'a serbesca. Totu cu acesta ocaziune metropolitulu a adresatu ostasiloru si o cuventare insufletire, dicendu-le in sfersitu: „Voi mergeti a lupta nu numai pentru libertatea patriei vostre, ci si pentru libertatea crestinesca. Voi dara trebuie se invingeti!“

Dupa aceste tote baterile de campu si de munte au plecatu catra Valjevo.

*

Serbi'a va ataca pe turci din patru parti. La Alexinatu, Drina, Uzitiu si Timwek. Isvoarele slave spunu, ca avantgard'a e compusa din 15,000 de voluntari. Trupele libere bulgare dau contingentulu de 9000. Siepte-dieci de oficeri russesci se astepa in Serbia. Metropolitulu Mihaiu a capetatu asigurarea din Petersburg, ca in decursu de doue luni 15,000 voluntari au se soscsca in Serbia. La inceputulu lui iuliu generalulu Fadejeff inca se va infatisia in Alexinatu. Guvernulu serbescu, sub durat'a resbelului, si-va stramuta resiedinti'a la Cragujevatiu.

*

Despre armat'a serbesca diuariulu „Zastava“ publica urmatoriele date. Divisiunea prima a infanteriei e provediuta cu arme Pidoviane, a dou'a cu Grinoviane, si a trei'a cu de cele vechi. Artileri'a are tunuri grele, usiore si de munte; artileristii sunt provediuti cu pusca si sabia, suboficerii cu revolvere. Cail cavaleriei sunt buni, feciorii capeta revolvere. Numai trupele prime au uniforma, celelalte primira numai cusme militare. In armat'a serbesca sunt doi generali, 24 oficeri in statulu maioru, 46 la genie, 113 la artileria, 205 la infanteria, 43 la cavaleria si 29 divisiunea sanitaria.

*

Depesiele din Ragusa anuncia, ca participarea Montenegrului la resbelu este fara nici o indoela. Acolo nu se astepa decatu declaratiunea de resbelu din partea Serbiei, si numai decatu voru pleca si trupele montenegrine catra granitia. Cele doue corpuri de armata ale Montenegrului — de e dreptu — aru numerat cate 8000 de ostasi. Aceste au se se adune la Ostrog si Podgoritia. Acolo trebuie se se concentreze si rescolatii din Hertiegovina. Montenegro va ave unu represintantu stabilu in cartirulu generalu serbescu.

*

Turcii inca se gata se infrunte ataculu slaviloru. In continuu sosescu trupe noue turcesci la granitia. Armat'a turcesca va fi asediata la Nisiu, Vidinu si Nicsiciu. Fortulu din urma e proveditu cu vuptuale pe unu anu.

*

Austro-Ungaria se afla gata a intimpinat isbucnirea evenemintelor. Indata ce va erumpe resbelulu, la granitia se va trage unu cordonu aspru. Regimentele, cari au se ocupe comitatele sudice ale Ungariei, inca sunt consignate. Gendarmii din Ardealu inca voru fi translocati intre serbi, unde s'au si facutu cate-va arestari. Substitutulu procurorului tierii au plecatu josu se faca investigatiuni.

*

O comunicare mai noua spune, ca si insu-si primu-procurorulu regescu a plecatu in comitatele sudice. La Kikinda s'au si facutu arestari, si s'a tramisu soldati.

*

O depesia anuntia, ca rescolatii din Hertiego-vina au proclamatu de principe alu loru pe principele Nichita, si au tramisu o deputatiune la Cettinje.

Numerulu combatentiloru montenegrini se urca la 16—17,000.

*

Batalii mai mici in Bosnia-de-mijlocu s'au intemplantu si la 22 si 23 juniu. Dar resbelulu generalu n'a eruptu inca. Toti rescolatii astapta signalulu Serbiei. Principele Milan inse n'a plecatu inca la armata, a careia comanda suprema o va primi. Principes'a va remane in Belgradu.

*

Tocmai in momintele aceste (vineri demineta) aflamu din telegrame, ca principele Milan pleca eri in 29 juniu la armata. Principele va emite mane sambeta la granitia unu manifestu, prin care va proclama resbelulu. Metropolitulu si episcopii plecara asemenea la armata, spre a invoca ajutorulu lui Dumnedieu. Din Constantinopole sosi scirea, ca sultanulu nu cuteza se iesa din palatu, si ca vre se abdica in favorulu fratelui seu.

CE E NOU?

Diet'a Ungariei, de cumva resbelulu orientalu se va declara oficialu, se va convoca pe cate-va dile, spre a lua mesurile trebuinciose pentru pazirea granitiei.

Alesandru Vogorides. Noulu ambasadoru alu Turciei la Viena e principele Alesandru Vogorides, descedintele unei familie boieresci din Romania. Familia Vogorides a fostu aplicata de guvernulu turcescu totu-de-una in oficiile cele mai innalte. Parintele actualulu ambasadoru, Stefanu Vogorides, fu principe de Samos, er fratele mai mare a lui Aleco, Nicolae Vogorides, din 1857 pana la 1856 fu caimacanu in Moldova, numitu de Turcia. Candu in anulu 1859 moldovenii erasi alesera ei insii-si pe principele loru, Turcia si-a datu tota sil'a, spre a innaltia la tron pe Nicolae Vogorides, care apoi nu peste multu muri. Inse din urna, precum se scie, esi numele lui Alessandru Ionu Cuza. De atunce familia Vogorides nu mai traiesce in Romania, ci se asedia definitiv in Turcia. Alesandru Vogorides, carele e cu doi ani mai tineru decatu fostulu caimacanu alu Moldovei (elu fu nascutu la 1830 in Jasi) intru in serviciu de statu turcescu unde ocupa unulu din cele mai innalte posturi in ministerulu instructiunii publice. Catu-va timp fu aplicatu si ca atache in serviciu diplomaticu. Cu Musurus pasia din Londra Aleco Vogorides e cumnatu; dar elu este ruda aprupe si principelui Bibescu.

Dlu Alessandru Mocioni si-edifica in Pesta o casa noua cu patru etagiuri, si inca in loculu celu mai frumosu, adeca in coltiulu de catra piatia Gizela a stradei Vatiului. Zidulu se gata in mercurea trecuta, si — conformu datinei — zidarii decorara virfulu cu steguri, panglige si crengi verdi. Intre celelalte steguri inse, mai alesu doue atrasera atentiunea trecatoriloru, caci erau de colore rosia-galbena-venata. Cei

mai multi nu scieau ce va se dica aceste doue steguri; unii inse descoperira, ca acele sunt colorile romanesci. Dar stegurile romanesci sunt oprite la noi. Unu excessu de zelu — precum cetimu in o foia — numai decatu facu incunoscintiare la ministerulu de interne, si acesta, indata si ordona ca stegurile acele se se ieie josu. Cu tote aceste inse stegurile acele si acuma fal-faia acolo. De siguru, conducatoriulu zidariloru va fi explicatu esmissulu ministerialu, ca acele steguri represinta colorile — orasiulu Budapesta.

Biserica si scola.

Esamenele la scolele romane gr. or. din Brasiovu se voru tine in ordinea aceta: in 21, 22, 23 junie st. v. la gimnasiu, la scola comerciala si reala, — la 25, 26, 28 in scola primara (normala) de copii si de copile, — esamenele de maturitate, alu scolariloru din cl. III comerciala in 19 junie st. v., alu scolariloru de cl. VIII gimnasiala la 28 junie, — la 29 Te-Deum.

Dlu B. P. Hasdeu, dupa invitatiunea ministerulu instructiunii publice si alu cultelor, a redeschisu la facultatea de litere din Bucuresci cursulu seu de filologia comparativa, cursu opritu mai de multu de dlu T. Maiorescu, cu tote ca dlu Hasdeu lu-tinea gratuitu.

Literatura.

„**Revista stiintifica si literaria**“ din Bucuresci — care noue nu ni s'a tramisu de felu — are nenorocirea, ca colaboratorii ei se retragu. Principalii redactori ai ei — precum se scie — au fostu dnii: Hasdeu si Brandia. Amu anuntiatu, ca dlu Hasdeu s'a retrasu; acuma cetimu in „Rom.“ ca si dlu Brandia s'a retrasu. Dar cine a ramas?

Dlu I. Costescu Duca, professoru de religiune la gimnasiulu „Alessandru Ghica“ din Alessandria in Romania, a scosu de sub tipariu urmatoriulu opus: „Manualu de geografia santa“, elaboratu dupa diferiti autori. Pretiulu 80 bani.

Voci din publicu.

Balulu Romanu din Viena. Comitету subscrisu si-permite a da onor. publicu ratiociniulu despre balulu romanu arangiatu in favorea societ. acad. „Romania Jun'a.“ Observamu, ca pentru estinderea sa publicamu numai sumele generali, avendu a se tipari in detail tote ofertele incurse in „Raportulu societatii Romania Juna.“

Constatamu cu vina placere, ca intreprinderea nostra a fostu imbratiasata cu caldura, si ne magulimu cu speranti'a, ca onor. publicu nu ne va subtrage nici pe venitoriu binevointia s'a.

Incursele de pana acuma se urca la suma de 2187 fl. 50 cr., de unde subtragendu spesele de 1490 fl. 1 cr. remane unu venitu de: 697 fl. 49 cr.

Amintimu ca pentru sustinerea renumelui ce si-l'a castigatu acestu balu in capitala Austriei, comitetulu a cautatu ca arangiarea se fia catu se pote de splendida, avendu a intruni in ser'a de balu societatea cea mai alesa din Viena.

Spre rectificarea nostra lasamu se urmeze incursele in generalu:

I. Din Viena: 1. Majestatea Sa imperatulu Franciscu Iosifu I 100 fl. 2. Majestatea Sa imperates'a Elisabeta 50 fl. 3. Domnele patronese 2 napol. si 823

fl. 4. Pentru biletele vendute la casa 1 napol. si 607 fl. Sum'a 3 napol. si 1580 fl.

II. Din Bucovina : Dupa invitări personali 32 fl.

III. Din Roman'ia : 1. Alteti'a Sa principele Carolu I 10 napol. 2. Prin dlu colectantu Vladu Alexandrescu, Braila, 8 napol. 3. Dlu M. Gr. Stourza, Iasi, 5 galb. 4. Dlu Ioanu Corjescu propriet. Iasi, 2 galb. 5. Dlu Stefanu Pavlescu propriet. Iasi, 2 galb. 6. Dlu Constantinu Corjescu propriet. Iasi, 1 lira turc. Sum'a 1 lira, 18 napol., 9 galb.

IV. Din Ungari'a : 1. Prin dlu colect. Ioanu Hamsea profes. Arad 29 fl. 2. Prin dlu colect. Basiliu Mandreanu profes. Caransebesiu 22 fl. Sum'a 51 fl.

V. Din Transilvani'a : 1. Prin dlu colect. Dr. I. Moga, Sibiu 69 fl. 2. Prin dlu colect. N. P. Petrescu, Sibiu 13 fl. 3. Dni fratii Stanescu, Brasiovu 10 fl. 4. Prin dlu colect. I. Popu, Siardu 5 fl. 5. Prin dlu colect. I. Turcea, Fagarasiu 46 fl. 6. Prin dlu colect. S. P. Mateiu, Blasiu 35 fl. 7. Prin dlu colect. E. Vlasa, Blasiu 4 fl. 8. Prin dlu colect. A. Verze, Satulungu 12 fl. 9. Prin dlu colect. Dr. A. Balint, Rosia 8 fl. 10. Prin domn'a colect. Emilia Ratiu, Turda 8 fl. 11. Prin dlu colect. I. Comsia, Zernesci 9 fl. 12. Prin dlu colect. Dr. I. Rusu, Bradu 6 fl. 13. Prin dlu colect. I. Paraschivu Sabesiu 19 fl. 14. Prin dlu colect. Dr. A. P. Alexi, Nasendu 7 fl. 80 cr. 15. Prin dlu colect. I. Ratiu, Branu 12 fl. 16. Prin dlu colect. D. Coltofeanu, Breticu 6 fl. 17. Prin dlu colect. P. Bradu, Orlath 3 fl. Sum'a 272 fl. 80 cr.

Sum'a totala a perceptiuniloru face 1 lira, 21 napol., 9 galb. si 1935 fl. 80 cr., ér prefacuti in bani austr. : 2187 fl. 50 cr. v. a.

Tóte spele sonformu cuitantielorú vidimate de presiedinte, controlorú si comisiunea revedietória, facu 1490 fl. 1 cr. Remane deci cá venitu 697.49 fl. v. a. di siese sute noué-dieci si siepte fl. 49 cr. v. a. cari au intratu in cas'a societátii „Roman'ia Juna.“

Finindu-si comitetulu activitatea sa, fiindu absolvatu de societate, aduce in numele tinerimei romane din Viena adanca sa multumita tuturorú binevoitorilorú contribuitori, rogandu-i a ne dá si pe venitoriu sucursulu lorú acolo, unde nu ajungu puterile nóstre.

Viena 8 juniu 1876.

cassariulu :

Drnd Octavianu Blasianu.

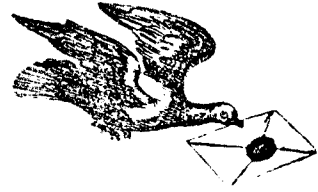
secretariulu :

Onoriu Tilea.

Deslegarea problemei de siacu din nr. 21 :

Albulu.		Negru.	
1) T. f1—f5 lovesce . . .	T. f8—f6 lovesce		
2) Rn. e2—h5 † . . .	P. g6—h5 lovesce		
3) T. f5—h5 lovesce † . . .	Rn. h7—g7		
4) T. h5—h7 † . . .	Rn. g7—f8		
5) P. e6—e7 † . . .	Rn. f8—e8		
6) F. d3—b5 † . . .	R. d4—d7		
7) F. b5—d7 lovesce . . .	Rn. e8—d7 lovesce		
8) P. e5—f6 lovesce . . .	T. g8—g4		
9) T. g2—g4 . . .	T. g4—e4		
10) P. g2—g4 . . .	Negrulu capituléza.		

Post'a Redactiunii.

Versurile : Maria soci'a lui Bercanu, stolniculu lui Radu Mihnea Voda, — Susu pe crenga, — nu se potu publicá. Apoi dta desconsideri cu totulu technic'a ; n'ai cesura de felu, ma in multe locuri nici metru.

Dlu I. S. P. in Alba-Iulia. Din cele dóue, prim'a se póte publicá ; inse ni pare. cá aceea nu e a dtale. — celu putínu noi cunóscemu de multu sirulu alu doile din strofa prima. Serie-ni dar in privinti'a acést'a, spre a evitá o mare neplacere eventuala. Ghicitura va urmá, candu vomu avé atát'a locu.

Invitare de prenumeratiune

la

„FAMILIA.“

Cu numerulu viitoriu incheiandu-se semestrulu primu, rugámu pe toti abonantii nostri — ale caroru abonaminte voru espirá acuma — sè binevoiesca a lé rennoi pana la finea lunei curente, cáci numai acelor'a vomu tramite fói'a si in semestrulu viitoriu, cari si-au rennoitu abonamentulu, platindu pretiulu inainte.

Totu odata mai rugámu pe abonantii nostri, sè recomande si altora acésta fói'a ; observandu inse, cá abonaminte a conto nu se primescu de la nimene.

Noi vomu nisui a satisfice justele pretensiumi ale publiculu nostru. Unu numeru frumosu de colaboratori distinsi ni-a promisú si pentru viitoriu concursulu lorú.

Ér din literatur'a altoru natiuni anuniámú dóue romanuri pré interesante, pe cari le vomu publicá in semestrulu viitoriu, si a nume : „Vulturii Bosforului“ romanu de Raoul Navery, si „In giurulu lunei“ romanu de Jules Verne, celu din urma e continuarea romanulu „Caletoria de pe pamentu in luna“ primitu cu atát'a placere de cetitorii nostri.

Incátu pentru rubric'a noutátiloru, afara de sci-rile din viéti'a sociala literaria, vomu tiné in curentu pe cetitorii nostri despre tóte evenimentele mai importante ale resbelulu orientalu, si totu-odata vomu publicá portretele celebritátiloru acestui resbelu.

Pretiulu de prenumeratiune :

Pentru Austro-Ungaria : Pentru Roman'ia :
 pe unu anu . 10 fl. Pe unu anu . . . 2 ₪
 pe 1/2 de anu 5 fl. pe 1/2 de anu . . . 1 ₪
 pe 1/4 de anu 2 fl. 70 cr.

Colectantii primescu dupa 5 esemplare unulu, in semnu de recunoscintia.

Totu-odata recomandámú cetitoriloru nostri si intreprinderea poporala „Siedietór ea“, care consta pe anulu intregu numai 1 fl., — si rugámu pe toti a o respandí intre poporu.

Budapesta 17/29 juniu 1876.

Isifu Vulcanu,
 redactoru si editoru.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tieri nr. 39.